

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 225/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Ladislavom Zátorským, advokátom, Šafárikovo námestie 5, Spišská Nová Ves, proti uzneseniu Okresného súdu Martin č. k. 13 T 34/2020 z 18. augusta 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. marca 2022 domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) č. k. 13 T 34/2020 z 18. augusta 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vrátiť vec okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ v procesnej pozícii poškodeného podal 13. decembra 2018 trestné oznámenie na Okresnej prokuratúre Martin (ďalej len „okresná prokuratúra“) na [REDAKOVANÉ] (ďalej len „podozrivý“ alebo „obvinený“) pre trestný čin podvodu podľa § 221 Trestného zákona. Podstata tvrdeného protiprávneho konania podozrivého spočívala v tom, že podozrivý si mal od sťažovateľa vypýtať viackrát v roku 2018 finančné prostriedky v celkovej výške 2 930 eur. Táto suma sa neskôr v dôsledku bezodplatného poskytovania služieb zo strany podozrivého poškodenému ustálila vo výške 2 730 eur. Predmetná čiastka nebola poškodenému do dnešného dňa vrátená. Uvedenie

poškodeného do omylu ako znak skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona malo podľa názoru poškodeného spočívať v tom, že podozrivý už v čase požičavania finančných prostriedkov vedel, že ich nebude schopný splatiť.

3. Výzvou z 9. novembra 2018 poškodený vyzval podozrivého na uhradenie dlžnej sumy. Predmetná výzva ostala bez odozvy.

4. Podané trestné oznámenie bolo okresnou prokuratúrou postúpené na vybavenie Okresnému riaditeľstvu Policajného zboru, odboru kriminálnej polície Martin (ďalej len „vyšetrovateľ“), ktoré ho uznesením ČVS:ORP-16/3-VYS-MT-2019 z 3. februára 2019 odmietlo. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ podľa § 189 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku sťažnosť, ktorej vyšetrovateľ uznesením ČVS:ORP-16/3-VYS-MT-2019 z 5. apríla 2019 vyhovel a uznesenie ČVS:ORP-16/3-VYS-MT-2019 z 3. februára 2019 v rámci autoremedúry zrušil.

5. Po vznesení obvinenia z 13. mája 2019 podala okresná prokuratúra 26. júla 2020 na obvineného podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku obžalobu. V časovej nadväznosti na uvedené okresný súd trestné stíhanie obvineného podľa § 241 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku pre okolnosť uvedenú v § 215 ods. 1 písm. b) tohto zákona napadnutým uznesením zastavil.

6. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažnosť jednak sťažovateľ (z pozície neoprávnenej osoby), jednak prokurátor okresnej prokuratúry. Prokurátor okresnej prokuratúry podanú sťažnosť 21. januára 2022 vzal späť. Späťvzatie sťažnosti následne zobral okresný súd podľa § 188 ods. 4 Trestného poriadku uznesením č. k. 13 T 34/2020 z 24. januára 2022 na vedomie. Sťažovateľ sa o späťvzatie sťažnosti okresnej prokuratúry dozvedel doručením predmetného uznesenia.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Proti napadnutému uzneseniu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia základných práv zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Porušenie ústavného poriadku sťažovateľ vzhliada v podstate v nedostatku odôvodnenia napadnutého uznesenia.

8. Ako vyplýva z ústavnej sťažnosti, porušenie svojich práv identifikuje sťažovateľ najskôr v nesprávnom ustálení prítomnosti obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného zákona. Sťažovateľ je na rozdiel od okresného súdu toho názoru, že v danej veci bola subjektívna stránka skutkovej podstaty predmetného trestného činu (konkrétne úmysel iného uviesť do omylu) spoľahlivo ustálená.

9. Sťažovateľ ďalej uvádza, že napadnuté uznesenie je prekvapivé aj čo sa týka toho, či ním poskytnuté finančné prostriedky boli pôžičkou v plnom rozsahu alebo len v určitej časti. Sťažovateľ je názoru, že z produkovanej dôkaznej matérie vyplýva, že v predmetnom prípade boli finančné prostriedky poskytnuté ako pôžička v plnom rozsahu. V tomto zmysle sa sťažovateľovi javí napadnuté uznesenie ako nelogické a nedostatočne odôvodnené.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť treba odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

12. V úvode ústavný súd považuje za potrebné vyjadriť sa k zachovaniu lehoty na podanie ústavnej sťažnosti. Zastáva názor, že napadnuté uznesenie nadobudlo právoplatnosť až v dôsledku späťvzatia sťažnosti prokurátora, ktoré okresný súd vzal na vedomie 24. januára 2022. Preto ústavný súd konštatuje, že lehota na podanie ústavnej sťažnosti, ktorá bola ústavnému súdu doručená 16. marca 2022, je zachovaná.

13. Pokiaľ ide o sťažovateľovu argumentáciu súvisiacu s nedostatkom subjektívnej stránky (úmyslu) trestného činu podvodu podľa § 221 Trestného poriadku, ústavný súd upriamuje pozornosť sťažovateľa na podstatnú okolnosť, a to že táto sťažnostná námietka nesmeruje k uplatňovaniu jeho nároku na náhradu škody. Práve uvedený faktor determinuje pozíciu sťažovateľa v trestnom konaní.

14. V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú rozhodovaciu prax. Ústavný súd zotrváva na doktríne, podľa ktorej trestné konanie predstavuje vzťah medzi páchatelom a štátom (verejnou autoritou), a teda nie je ústavne zaručené právo tretej osoby (napríklad poškodeného), aby iná osoba bola stíhaná a odsúdená (m. m. napr. II. ÚS 315/2020, II. ÚS 61/2022, III. ÚS 242/2020). Inak povedané, sťažovateľ musí zobrať do úvahy skutočnosť, že vymedzenie trestného činu, stíhanie páchatel'a a jeho potrestanie nie je vecou jeho aktivity pred orgánmi činnými v trestnom konaní a súdmi, ale je vecou vzťahu medzi štátom a jeho orgánmi verejnej moci a páchatel'mi trestného činu. Štát prostredníctvom týchto orgánov rozhoduje podľa pravidiel trestného konania o tom, či bol trestný čin spáchaný a kto ho spáchal. Účelom tohto procesu je prioritne osvedčenie tohto vzťahu medzi páchatelom a štátom a ochrana celospoločenských hodnôt, a nie bezprostredná ochrana individuálnych subjektívnych hmotných práv poškodeného (m. m. napr. I. ÚS 703/2013).

15. Pokiaľ ide o nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia ohľadom ustálenia skutočnosti, či poskytnuté finančné prostriedky boli pôžičkou v plnom rozsahu alebo len v určitej časti, ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že ústavná ochrana základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy je rozdelená medzi všeobecné súdy a ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity vyplývajúcim z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sú všeobecné súdy primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný

súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov k prijatiu konkrétneho rozhodnutia viedli, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Rozhodnutia všeobecného súdu tak môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by vyvedené skutkové a právne závery, respektíve zvolený procesný postup, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie konkrétneho základného práva alebo slobody (m. m. napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, II. ÚS 67/04, III. ÚS 581/2015, IV. ÚS 609/2021). Vo svetle takto načrtnutých ustálených rozhodovacích východísk pristúpil ústavný súd k prieskumu predmetnej sťažnostnej námietky.

16. Ústavný súd podotýka, že okresný súd sa v napadnutom uznesení vysporiadal s nastolenou otázkou spôsobom, ktorý nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Okresný súd podotkol, že obvinený vo svojej správe poškodenému neuviedol titul ani skutočnú výšku dlžnej sumy. Následne okresný súd výdatne argumentoval zásadou *ultima ratio* trestno-právnej ochrany, pričom súčasne avizoval, že daná vec sa mu javí ako riešenie civilného sporu prostriedkami trestného práva. K tomu ústavný súd v súlade s právnym názorom okresného súdu a svojou ustálenou rozhodovacou praxou dodáva, že trestné právo je prostriedkom *ultima ratio*, čo znamená, že v trestnoprávnej teórii, ako aj praxi, sa už tradične vychádza zo zásady pomocnej úlohy trestnej represie (zásada subsidiarity). Podľa tejto zásady má byť trestné právo použité len ako najkrajnejší prostriedok a len pri typovo najzávažnejších porušeníach spoločenských vzťahov, záujmov a hodnôt, teda len tam, kde iné možnosti, hlavne prostriedky ostatných právnych odvetví, nie sú dostatočné, boli už vyčerpané, sú neúčinné, prípadne sú zjavne nevhodné (m. m. napr. II. ÚS 483/2017).

17. Následne okresný súd upriamil pozornosť na potrebu aplikácie zásady *vigilantibus iura scripta sunt* v rámci existujúcich súkromnoprávných pomerov sťažovateľa a poškodeného. Túto zásadu dáva permanentne do pozornosti v rámci uplatňovania súkromnoprávných nárokov aj ústavný súd. Práva patria tým, ktorí sa o ich ochranu a výkon aktívne zaujímajú a ktorí svoje civilno-procesné oprávnenia uplatňujú včas a s dostatočnou starostlivosťou a predvídavosťou. V slobodnej spoločnosti je totiž predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva bránili a starali sa o ne, inak ich podcenením či zanedbaním môžu tieto svoje práva strácať (m. m. napr. I. ÚS 131/2019), a to obzvlášť, ak ide o osoby zastúpené osobami práva znalými (napr. advokátom; m. m. napr. I. ÚS 17/2017).

18. Ústavný súd so zreteľom na uvedené pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti dospel k zisteniu, že napadnuté uznesenie nesignalizuje možnosť porušenia základných práv a slobôd sťažovateľa uvedených v záhlaví tejto ústavnej sťažnosti, z čoho rezultuje, že dôvodnosť ústavnej sťažnosti nie je potrebné preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie. Podanú ústavnú sťažnosť preto ústavný odmietol v jej celosti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v tejto ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. apríla 2022

Peter Straka
predseda senátu